

skal nu ikke udtale mig om, hvad Loven i sin nuværende Skikkelse vil udrette. Jeg skal ikke nægte, at den, ogsaa i denne Skikkelse, kan komme til at virke meget godt navnlig i Haanden paa en saa velvillig og frisindet Mand, som vor nuværende høitæredede Kirkeminister er; men om den skal udrette noget Godt, beroer altsaa paa den Mandes Stemning, som til enhver givne Tid staaer i Spidsen for Kirkestyrelsen og skal anvende den. I og for sig giver den ikke Menighedsmedlemmerne nogen Betryggelse og kan saaledes i og for sig ikke opfylde den tilstedeværende eller tilkommende kirkelige Trang.

Jeg skal endnu tilføje nogle Bemærkninger med Hensyn til den Betragtning, som har paa- trængt sig mig under Behandlingen af denne Sag paa et andet Sted og de Indtryk, som jeg ikke har kunnet værgе mig imod ved at see den Modstand, som denne Lov har mødt, og navnlig den Maade, hvorpaa denne Modstand er kommen frem, særlig da fra en Deel af Geistlighedens Side. Det har givet mig et Syn for den store Ulvor i vor nuværende kirkelige Stilling, som ikke har kunnet Andet end virke høist nedslaaende paa mit Sind. Det har gjort det klart for mig, at, hvad der er Grunden til Striden, er ikke ulige Meninger om Et eller Andet, som kunde tænkes under Striden at jævne sig og opløses i Enighed; men det er to grundforskjellige Opfattelser af Kirke og Christendom. Naar man fra vore Modstanderes Side paastaar, at Folketirken ikke, som vi mene, er en borgerlig Indretning, en Form, hvori Guds Kirke findes iblandt os, men selv er et Led i Vorherres Kirke, selv er en væsentlig Deel deraf, og saa med det Samme paastaar, at den staaer og falder med, hvad der hører til en vis udbortes Ordning som Sognessjæl o. d., som naar der siges af en af de høie Geistlige, hvis Erklæringer her foreligge trykt i Landstingsudvalgets Betænkning, at Sogneforbindelsen er „en Grundbetingelse for Folketirkens Bestaaen, fordi den er en Grundbetingelse for, at den religiøse Tradition ikke alene i Lære og Cultus, men ogsaa i Sæder og Vedtægter opholdes og forplantes i Folket“, siges der da ikke med rene Ord, at det beroer paa noget saa Udbortes som Op-pret-

holdelse af Sogneforbindelse, Sogneindretningen i sin nuværende bestemte Form; thi kun derom er der jo Tale, om Christendommen i Liv og Lære kan forplantes og opholdes i Folket? Men, mellem en saadan Betragtning, som gaaer ud paa, at Formen er det Første, er det, det væsentlig kommer an paa, og at Livet maa rette sig derefter, og den Betragtning, vi gjøre gjældende, og som er langtfra at ringeagte Formen, men dog kun i den seer Noget, som maa tjene Livet, maa høre sig for det og rette sig efter det og dets Krav, mellem dem er der ikke Forsoning, men kun Kamp, indtil den Ene seirer, og den Anden ligger under. De hydre Vilkaar for Kampen ere ganske vist ulige, men dog seer jeg trostigt den og Fremtiden imøde.

Jeg har ikke det Haab, som det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds (S. N. Hansen) udtalte, at der ikke vil komme en Kirkecommissiøn istand; men det er rigtignok min bestemte Mening, at denne Kirkecommissiøn vil tjene til at vise, hvor dyb Kløften er, men ikke være istand til at udfylde den. Naar jeg ikke destomindre før har givet min Stemme til denne Kirkecommissiøn og nu ogsaa idag vil give min Stemme til den her foreliggende Lov, er det, fordi disse Forslag foruden en kirkelig Side ogsaa have en politisk; fordi jeg, saaledes som Sagen nu foreligger, ikke tør bove at paatage mig Ansvar for den politiske Stilling, som efter Ministeriets Erklæring maatte fremkomme, hvis disse Forslag bleve forkastede. Men saa er det ogsaa min Agt at stemme for Loven, saaledes som den foreligger. Det Endringsforslag, som det ærede Medlem for Svendborg Amts 6te Valgkreds (P. E. Olsen) har stillet, har, saavidt jeg skjønner, ikke nogen virkelig stor Betydning. For en velvillig Kirkeminister seer jeg ikke, at disse Ord, som det ærede Medlem har foreslaaet udfordte, paa nogen Maade ville være til Hinder for at give en Valgmenighed Anerkjendelse, og paa den anden Side vil en Kirkeminister, som ikke er velvillig stemt, aldeles ikke, om ogsaa disse Ord gaae ud, være forhindret fra at nægte en saadan Anerkjendelse. Og lad mig tilføje, at, hvis en Kirkeminister paa Grund af, at disse Ord staae der, nægter